

<https://doi.org/10.31891/2307-5740-2026-358-22>

УДК 658.1:502.131.1

JEL classification: M21; L25; Q01

РОМАНЕНКО Оксана

Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова

<https://orcid.org/0009-0002-4304-9552>

e-mail: oksanakajdannik@gmail.com

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

У статті досліджено методологічні засади формування економічного механізму сталого розвитку підприємства в умовах посилення впливу економічних, соціальних, екологічних, інституційних і технологічних викликів. Обґрунтовано, що забезпечення сталого розвитку потребує переходу від фрагментарного використання окремих управлінських інструментів до формування цілісного економічного механізму, здатного забезпечити узгодження стратегічних цілей, управлінських функцій, ресурсного забезпечення та очікуваних результатів розвитку підприємства.

Метою дослідження є обґрунтування методологічних засад формування економічного механізму сталого розвитку підприємства та розроблення його концептуальної моделі. Методологічною основою дослідження є системний, процесний, комплексний, адаптивний і стейкхолдерський підходи, а також методи наукової абстракції, аналізу, синтезу, порівняння, систематизації та концептуального моделювання.

У дослідженні уточнено сутність поняття «економічний механізм сталого розвитку підприємства», який запропоновано розглядати як адаптивну систему взаємопов'язаних принципів, функцій, методів, інструментів, важелів і ресурсів управління, спрямовану на забезпечення збалансованого економічного, соціального, екологічного, інноваційного та інституційного розвитку підприємства. На відміну від існуючих підходів, запропоноване трактування ґрунтується на розумінні економічного механізму як відкритої динамічної системи управління, здатної адаптуватися до змін зовнішнього середовища, забезпечуючи узгодження стратегічних пріоритетів розвитку та інтересів стейкхолдерів.

Розроблено концептуальну модель економічного механізму сталого розвитку підприємства, яка інтегрує методологічні підходи, суб'єкти та об'єкт управління, управлінські функції, методи й інструменти реалізації, ресурсне забезпечення, складові сталого розвитку, систему оцінювання результативності та механізм зворотного зв'язку в єдину систему управління. Особливу увагу приділено взаємодії економічної, соціальної, екологічної, інноваційної та інституційної складових, інтеграція яких забезпечує синергетичний ефект, підвищує стійкість підприємства, його конкурентоспроможність та здатність до довгострокового розвитку.

Систематизовано функціональне призначення кожної складової запропонованого економічного механізму за її роллю в системі управління, основними інструментами реалізації та очікуваними результатами функціонування. Доведено, що ефективність механізму визначається узгодженістю управлінських рішень, достатністю ресурсного забезпечення, використанням сучасних управлінських інструментів, цифрових технологій, практик корпоративної соціальної відповідальності, принципів ESG та безперервним моніторингом ключових показників ефективності.

Наукова новизна дослідження полягає в розробленні комплексного концептуального підходу до формування економічного механізму сталого розвитку підприємства, який ґрунтується на інтеграції методологічних підходів, управлінських функцій, ресурсного забезпечення та системи оцінювання результативності в єдину адаптивну модель управління. Практичне значення запропонованого підходу полягає у можливості його використання підприємствами різних видів економічної діяльності під час розроблення стратегій сталого розвитку, удосконалення систем корпоративного управління, підвищення ефективності використання ресурсів, зміцнення конкурентних переваг і забезпечення довгострокового сталого розвитку.

Ключові слова: сталий розвиток підприємства, економічний механізм, методологічні засади, управління підприємством, концептуальна модель, ESG, стейкхолдерський підхід, корпоративне управління.

ROMANENKO Oksana

O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv

METHODOLOGICAL FOUNDATIONS FOR THE FORMATION OF THE ECONOMIC MECHANISM OF SUSTAINABLE ENTERPRISE DEVELOPMENT

The article investigates the methodological foundations for the formation of the economic mechanism of sustainable enterprise development under conditions of increasing economic, social, environmental, institutional, and technological challenges. It is substantiated that ensuring sustainable development requires the transition from the fragmented application of individual management tools to the creation of an integrated economic mechanism capable of coordinating strategic objectives, management functions, resource provision, and expected development outcomes.

The purpose of the study is to substantiate the methodological foundations for forming the economic mechanism of sustainable enterprise development and to develop its conceptual model. The research is based on the application of the systems, process, integrated, adaptive, and stakeholder approaches, as well as methods of scientific abstraction, analysis, synthesis, comparison, systematization, and conceptual modelling.

The study clarifies the essence of the concept of the economic mechanism of sustainable enterprise development, which is interpreted as an adaptive system of interconnected principles, functions, methods, instruments, management levers, and resources aimed at ensuring balanced economic, social, environmental, innovative, and institutional development of an enterprise. Unlike existing approaches, the proposed interpretation considers the economic mechanism as an open and dynamic management system capable of adapting to changes in the external environment while maintaining the balance between strategic development priorities and stakeholder interests.

A conceptual model of the economic mechanism of sustainable enterprise development has been developed. The model integrates methodological approaches, management subjects and objects, management functions, methods and instruments,

resource provision, sustainable development components, performance assessment, and a feedback mechanism into a unified management system. Particular attention is paid to the interaction of economic, social, environmental, innovative, and institutional components, whose integration creates a synergistic effect and enhances enterprise resilience, competitiveness, and long-term development.

The functional role of each component of the proposed economic mechanism has been systematized according to its purpose, implementation instruments, and expected results. It is proved that the effectiveness of the mechanism depends on the consistency of management decisions, the availability of adequate resource support, the application of modern management instruments, digital technologies, corporate social responsibility practices, ESG principles, and continuous monitoring of key performance indicators.

The scientific novelty of the study lies in the development of a comprehensive conceptual approach to the formation of the economic mechanism of sustainable enterprise development based on the integration of methodological approaches, management functions, resource provision, and performance evaluation into a single adaptive management model. The practical significance of the proposed approach consists in the possibility of its application by enterprises of various economic sectors for developing sustainable development strategies, improving corporate governance systems, increasing resource efficiency, strengthening competitiveness, and ensuring long-term sustainable development.

Keywords: sustainable enterprise development; economic mechanism; methodological foundations; sustainable development; enterprise management; conceptual model; ESG; stakeholder approach; corporate governance.

Стаття надійшла до редакції / Received 02.09.2026
Прийнята до друку / Accepted 07.10.2026
Опубліковано / Published 29.10.2026

This is an Open Access article distributed under the terms of the [Creative Commons CC-BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

© ПОМАНЕНКО Оксана

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Сучасні умови функціонування підприємств характеризуються високою динамічністю зовнішнього середовища, посиленням глобальної конкуренції, цифровою трансформацією бізнес-процесів, нестабільністю економічних систем, зростанням екологічних викликів та необхідністю врахування соціальних аспектів господарської діяльності. За таких умов забезпечення сталого розвитку підприємств набуває стратегічного значення, оскільки визначає їхню здатність підтримувати конкурентоспроможність, адаптуватися до змін, ефективно використовувати ресурси та створювати довгострокову економічну, соціальну й екологічну цінність.

Незважаючи на значну кількість наукових досліджень, присвячених проблематиці сталого розвитку, переважна більшість із них зосереджена на окремих аспектах управління, впровадженні принципів корпоративної соціальної відповідальності, екологічного менеджменту, цифрової трансформації або оцінюванні показників сталого розвитку. Водночас недостатньо дослідженими залишаються методологічні засади формування економічного механізму сталого розвитку підприємств, який забезпечував би узгодження економічних, організаційних, інституційних, інноваційних, соціальних та екологічних складових управління в єдиній системі.

Відсутність цілісного науково обґрунтованого підходу до побудови такого механізму ускладнює прийняття ефективних управлінських рішень, знижує адаптивність підприємств до змін зовнішнього середовища та обмежує можливості реалізації довгострокових стратегій розвитку. Це зумовлює необхідність поглиблення теоретико-методологічних досліджень щодо визначення принципів, структурних елементів, взаємозв'язків та інструментів економічного механізму сталого розвитку підприємств.

Актуальність зазначеної проблематики посилюється сучасними тенденціями інтеграції принципів сталого розвитку у систему корпоративного управління, поширенням міжнародних стандартів відповідального ведення бізнесу, розвитком цифрових технологій та необхідністю підвищення стійкості підприємств до економічних, соціальних і безпекових викликів. У зв'язку з цим виникає потреба у розробленні сучасних методологічних засад формування економічного механізму сталого розвитку підприємств, здатного забезпечити збалансованість стратегічних цілей, ефективність використання ресурсного потенціалу та довгострокову конкурентоспроможність суб'єктів господарювання.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблематика сталого розвитку підприємств перебуває в центрі уваги сучасної економічної науки, що зумовлено необхідністю забезпечення довгострокової конкурентоспроможності підприємств, їх адаптивності до змін зовнішнього середовища та збалансованого поєднання економічних, соціальних і екологічних цілей розвитку.

Вагомий внесок у дослідження взаємозв'язку цифрової трансформації підприємств, впровадження ESG-підходів, підвищення продуктивності, інноваційної активності та ефективності функціонування підприємств зробили С. Дін, Ч. Шен, А. Апполоні, М. Шахзад, С. Хань [1], М. Фан, Х. Не, С. Шень [2], Цз. Тянь, Ю. Лю, Л. Вуд, Ю. Сунь [3], Ю. Чжан [4], Д. Гао, Л. Тан, Ю. Чень [5] та інші.

Теоретичні та прикладні аспекти забезпечення сталого розвитку підприємств, формування механізмів управління, стратегічного розвитку, забезпечення стійкості та інноваційного розвитку висвітлено у працях

А. В. Гречко, О. В. Очеретяної [6], Т. О. Макух, Л. П. Коробович, В. М. Рубан [7], А. Ковальського [8], В. В. Командровської [9], А. Огієнка [10] та інших учених.

Окремий напрям сучасних досліджень присвячено питанням управління ризиками, корпоративної соціальної відповідальності та інтеграції принципів сталого розвитку в діяльність підприємств, що знайшло відображення у працях О. Димченко, П. Гадзоли, О. Б. Романенко [11-12] та інших дослідників.

ВИДІЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ СТАТТЯ

Незважаючи на значний науковий доробок, більшість досліджень зосереджена на окремих аспектах забезпечення сталого розвитку підприємств, зокрема цифровій трансформації, ESG-орієнтованому управлінні, інноваційному розвитку, корпоративній соціальній відповідальності, стратегічному управлінні та оцінюванні ризиків. Водночас недостатньо дослідженими залишаються методологічні засади формування економічного механізму сталого розвитку підприємств, який забезпечував би системну інтеграцію економічних, організаційних, інституційних, інноваційних, соціальних та екологічних складових управління, а також визначав принципи, інструменти й умови його ефективного функціонування. Це зумовлює необхідність подальших наукових досліджень у зазначеному напрямі та визначає актуальність теми статті.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є розвиток теоретико-методологічних положень щодо формування економічного механізму сталого розвитку підприємств на основі системного підходу, що передбачає визначення його сутності, структурних елементів, принципів, функцій, інструментів та взаємозв'язків між ними з метою забезпечення довгострокової конкурентоспроможності, економічної стійкості, соціальної відповідальності та екологічної збалансованості діяльності підприємств.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Сучасні тенденції розвитку економіки свідчать, що забезпечення сталого розвитку підприємств потребує переходу від фрагментарного використання окремих управлінських інструментів до формування цілісного економічного механізму, здатного інтегрувати економічні, соціальні, екологічні, інституційні та інноваційні складові розвитку. Аналіз сучасних наукових досліджень [1–12] показує, що більшість авторів розглядає окремі аспекти забезпечення сталого розвитку підприємств, однак питання формування цілісного економічного механізму залишаються недостатньо розробленими. У зв'язку з цим доцільним є насамперед уточнення сутності поняття «економічний механізм сталого розвитку підприємств».

Проведений аналіз сучасних наукових досліджень засвідчив, що забезпечення сталого розвитку підприємств потребує переходу від використання окремих управлінських інструментів до формування цілісного економічного механізму, який забезпечуватиме узгодженість стратегічних цілей, управлінських рішень, ресурсного забезпечення та очікуваних результатів діяльності.

У межах даного дослідження економічний механізм сталого розвитку підприємств пропонується розглядати як цілісну адаптивну систему взаємопов'язаних принципів, функцій, методів, інструментів, важелів і ресурсів управління, спрямовану на забезпечення збалансованого економічного, соціального та екологічного розвитку підприємства, підвищення його стійкості до впливу внутрішніх і зовнішніх чинників, ефективне використання ресурсного потенціалу та досягнення довгострокових стратегічних цілей.

На відміну від існуючих підходів, запропоноване визначення ґрунтується на системному баченні економічного механізму як відкритої динамічної системи, здатної адаптуватися до змін зовнішнього середовища шляхом інтеграції економічної, організаційної, соціальної, екологічної, інноваційної та інституційної складових управління.

Методологічною основою формування економічного механізму сталого розвитку підприємств є системний, процесний, комплексний, адаптивний і стейкхолдерський підходи. Їх поєднання дає змогу розглядати підприємство як відкриту соціально-економічну систему, розвиток якої визначається взаємодією внутрішніх ресурсів, управлінських процесів, зовнішнього середовища та інтересів ключових стейкхолдерів.

Формування економічного механізму повинно здійснюватися на основі таких методологічних положень: цілеспрямованості, системності, комплексності, адаптивності, збалансованості економічних, соціальних та екологічних інтересів, інноваційності, цифрової трансформації, економічної ефективності, ризик-орієнтованості, безперервності вдосконалення та інформаційної відкритості. Сукупність зазначених положень створює методологічне підґрунтя для побудови економічного механізму, який забезпечує досягнення цілей сталого розвитку підприємства в умовах динамічних змін зовнішнього середовища (рис.1).

Рис. 1. Концептуальна модель економічного механізму сталою розвитку підприємства

Джерело: розроблено автором

Відповідно до запропонованої концептуальної моделі економічний механізм сталою розвитку підприємства формується під впливом зовнішнього середовища, яке визначає умови функціонування підприємства та створює передумови для прийняття управлінських рішень. До основних чинників зовнішнього середовища належать економічна, правова, інституційна, технологічна, соціальна та екологічна системи, які безпосередньо впливають на вибір інструментів управління, ресурсне забезпечення, стратегічні пріоритети та напрями розвитку підприємства. Зміни у будь-якій із зазначених систем потребують адаптації економічного механізму, що забезпечує його гнучкість та здатність ефективно реагувати на сучасні виклики.

Центральним елементом запропонованої моделі є економічний механізм сталою розвитку підприємства, який об'єднує взаємопов'язані структурні компоненти управління та забезпечує досягнення

стратегічних цілей сталого розвитку. Побудова механізму базується на методологічних підходах, визначенні суб'єктів та об'єкта управління, реалізації управлінських функцій, застосуванні відповідних методів та інструментів, формуванні ресурсного забезпечення, оцінюванні результатів і забезпеченні зворотного зв'язку.

Методологічну основу механізму становлять системний, процесний, комплексний, адаптивний та стейкхолдерський підходи.

Системний підхід забезпечує розгляд підприємства як цілісної соціально-економічної системи, елементи якої функціонують у тісній взаємодії.

Процесний підхід орієнтує управління на безперервність бізнес-процесів та їх удосконалення відповідно до стратегічних цілей розвитку.

Комплексний підхід передбачає інтеграцію економічної, соціальної, екологічної, інституційної та інноваційної складових розвитку підприємства.

Адаптивний підхід забезпечує здатність механізму оперативно реагувати на зміни зовнішнього середовища, тоді як стейкхолдерський підхід орієнтує управлінські рішення на врахування інтересів усіх заінтересованих сторін.

Суб'єктами управління економічним механізмом виступають керівництво підприємства, менеджмент та працівники, які здійснюють розроблення, реалізацію, контроль і коригування управлінських рішень. Об'єктом управління є процеси та ресурси підприємства, спрямовані на забезпечення сталого розвитку, підвищення ефективності діяльності, конкурентоспроможності та довгострокової стійкості.

Реалізація економічного механізму здійснюється через виконання взаємопов'язаних управлінських функцій: планування, організації, мотивації, регулювання, контролю та моніторингу. Їх комплексне застосування забезпечує узгодженість управлінських рішень на стратегічному, тактичному та операційному рівнях, а також формує основу для своєчасного реагування на зміни внутрішнього і зовнішнього середовища.

Практична реалізація механізму забезпечується використанням комплексу економічних, організаційних та адміністративних методів, сучасних цифрових і інноваційних інструментів, ESG-інструментів, механізмів корпоративної соціальної відповідальності, партнерської взаємодії та системи ключових показників ефективності (KPI). Їх поєднання створює необхідні умови для ефективного досягнення стратегічних цілей сталого розвитку підприємства.

Функціонування економічного механізму неможливе без належного ресурсного забезпечення, яке включає фінансові, кадрові, матеріально-технічні, інформаційні, інноваційні та цифрові ресурси. Саме ресурсне забезпечення визначає потенціал підприємства щодо реалізації заходів сталого розвитку та впровадження сучасних управлінських технологій.

Особливе місце у запропонованій концептуальній моделі займають складові сталого розвитку підприємства, які визначають основні напрями функціонування економічного механізму та забезпечують досягнення його стратегічної мети. На відміну від традиційних підходів, де переважає акцент на економічних результатах діяльності, запропонований механізм базується на інтеграції п'яти взаємопов'язаних складових: економічної, соціальної, екологічної, інноваційної та інституційної. Їх взаємодія формує єдину систему управління, здатну забезпечити довгострокову стійкість і конкурентоспроможність підприємства.

Економічна складова спрямована на забезпечення ефективності господарської діяльності підприємства шляхом раціонального використання ресурсів, зростання вартості бізнесу, підвищення прибутковості, продуктивності та фінансової стійкості. Її реалізація передбачає формування економічно обґрунтованих управлінських рішень, оптимізацію витрат, підвищення результативності бізнес-процесів та створення умов для довгострокового економічного зростання.

Соціальна складова орієнтована на розвиток людського капіталу, формування безпечного та мотивуючого робочого середовища, забезпечення гідних умов праці, професійного розвитку персоналу та підвищення рівня корпоративної соціальної відповідальності. Реалізація цієї складової сприяє зміцненню кадрового потенціалу підприємства, підвищенню продуктивності праці, формуванню корпоративної культури та розвитку партнерських відносин із заінтересованими сторонами.

Екологічна складова передбачає інтеграцію принципів екологічної відповідальності в систему управління підприємством. Її реалізація спрямована на раціональне використання природних ресурсів, зменшення негативного впливу виробничої діяльності на довкілля, підвищення рівня ресурсо- та енергоефективності, впровадження екологічно безпечних технологій і дотримання сучасних екологічних стандартів.

Інноваційна складова забезпечує безперервне оновлення бізнес-процесів, продукції, технологій та управлінських рішень. Вона охоплює впровадження цифрових технологій, автоматизацію процесів управління, розвиток інноваційної активності, використання сучасних інформаційних систем та створення передумов для цифрової трансформації підприємства. Саме інноваційна складова забезпечує адаптивність економічного механізму до динамічних змін зовнішнього середовища.

Інституційна складова визначає організаційні та нормативні умови функціонування економічного механізму. Вона охоплює систему корпоративного управління, внутрішні регламенти, політики та стандарти діяльності, механізми забезпечення прозорості, підзвітності, дотримання законодавства, етичних норм і

принципів доброчесності. Належний рівень інституційного забезпечення створює передумови для ефективної взаємодії підприємства із зовнішнім середовищем та підвищує довіру інвесторів, партнерів і суспільства.

Таким чином, запропонована структура економічного механізму забезпечує не ізольований розвиток окремих напрямів діяльності підприємства, а їх комплексну інтеграцію в єдину систему управління. Це дозволяє досягти синергетичного ефекту, за якого підвищення ефективності однієї складової сприяє зміцненню інших, забезпечуючи стійкий розвиток підприємства в довгостроковій перспективі.

З метою узагальнення ролі кожної складової у функціонуванні економічного механізму сталого розвитку підприємства доцільно систематизувати їх функціональне призначення, інструментарій реалізації та очікувані результати (табл. 1).

Таблиця 1

Характеристика складових економічного механізму сталого розвитку підприємства

Складова	Функціональне призначення в економічному механізмі	Основні інструменти реалізації	Очікувані результати
Економічна	Забезпечення економічної ефективності та фінансової стійкості підприємства	Фінансове планування, бюджетування, управління витратами, економічний аналіз, система KPI	Зростання прибутковості, підвищення продуктивності, фінансова стійкість, зростання вартості підприємства
Соціальна	Розвиток людського капіталу та підвищення соціальної відповідальності	Мотивація персоналу, навчання, охорона праці, розвиток корпоративної культури, соціальні програми	Зростання продуктивності праці, підвищення лояльності персоналу, зміцнення кадрового потенціалу, позитивний соціальний імідж
Екологічна	Мінімізація негативного впливу на довкілля та підвищення ресурсоефективності	Екологічний менеджмент, енергоефективні технології, ресурсозбереження, управління відходами, екологічний аудит	Скорочення споживання ресурсів, зменшення екологічних ризиків, дотримання екологічних стандартів
Інноваційна	Забезпечення технологічного розвитку та цифрової трансформації підприємства	Цифрові технології, автоматизація, інноваційні проекти, НДДКР, управління знаннями	Підвищення інноваційної активності, цифровізація бізнес-процесів, зростання конкурентоспроможності
Інституційна	Формування ефективної системи корпоративного управління та забезпечення прозорості діяльності	Корпоративне управління, внутрішні політики, комплаєнс, управління ризиками, ESG-принципи	Підвищення прозорості, зміцнення довіри стейкхолдерів, відповідність законодавчим і міжнародним вимогам

Джерело: розроблено автором

Запропонована концептуальна модель показує, що ефективність економічного механізму сталого розвитку визначається не лише наявністю окремих структурних елементів, а насамперед характером їх взаємодії. На відміну від фрагментарного використання окремих інструментів управління, запропонований механізм передбачає їх комплексне функціонування в межах єдиної системи, що забезпечує узгодження стратегічних цілей підприємства з наявними ресурсами, вимогами зовнішнього середовища та інтересами стейкхолдерів.

Функціонування економічного механізму здійснюється як безперервний управлінський цикл, який охоплює послідовні етапи формування стратегічних цілей, планування заходів сталого розвитку, мобілізації ресурсного забезпечення, реалізації управлінських рішень, оцінювання досягнутих результатів та їх коригування на основі механізму зворотного зв'язку. Такий підхід забезпечує адаптивність системи управління та дозволяє своєчасно реагувати на зміни зовнішнього середовища.

Важливою особливістю запропонованого економічного механізму є інтеграція економічної, соціальної, екологічної, інноваційної та інституційної складових не як самостійних напрямів діяльності, а як взаємопов'язаних елементів єдиної управлінської системи. Це створює синергетичний ефект, за якого реалізація заходів у межах однієї складової позитивно впливає на ефективність інших, забезпечуючи збалансований розвиток підприємства.

Ключову роль у забезпеченні результативності механізму відіграє система моніторингу та оцінювання, яка базується на використанні ключових показників ефективності (KPI), ESG-показників, оцінюванні ризиків та аналізі досягнення стратегічних цілей. Отримані результати використовуються для коригування управлінських рішень, удосконалення інструментів реалізації механізму та адаптації підприємства до змін економічного, соціального, технологічного й інституційного середовища.

Запропонований підхід забезпечує перехід від реактивного управління до проактивної моделі сталого розвитку, за якої управлінські рішення приймаються з урахуванням довгострокових стратегічних пріоритетів, ризиків і можливостей розвитку підприємства.

Наукова цінність запропонованого економічного механізму полягає в інтеграції методологічних підходів, управлінських функцій, ресурсного забезпечення, інструментів реалізації та системи оцінювання в єдину адаптивну модель управління сталим розвитком підприємства. Практичне значення запропонованого підходу полягає у можливості його використання підприємствами різних видів економічної діяльності як

методологічної основи для розроблення стратегій сталого розвитку, удосконалення систем корпоративного управління та підвищення ефективності прийняття управлінських рішень.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

У статті узагальнено сучасні наукові підходи до забезпечення сталого розвитку підприємств та встановлено, що існуючі дослідження переважно зосереджені на окремих аспектах управління, тоді як питання формування цілісного економічного механізму залишаються недостатньо розробленими. Це обумовило необхідність удосконалення методологічних засад його формування.

У результаті дослідження уточнено сутність поняття «економічний механізм сталого розвитку підприємства», який запропоновано розглядати як адаптивну систему взаємопов'язаних принципів, функцій, методів, інструментів, важелів та ресурсів управління, спрямовану на забезпечення збалансованого економічного, соціального, екологічного, інноваційного та інституційного розвитку підприємства в умовах динамічних змін зовнішнього середовища.

Обґрунтовано методологічні засади формування економічного механізму, що базуються на поєднанні системного, процесного, комплексного, адаптивного та стейкхолдерського підходів. На їх основі розроблено авторську концептуальну модель економічного механізму сталого розвитку підприємства, яка інтегрує методологічні підходи, суб'єкти та об'єкт управління, управлінські функції, методи й інструменти реалізації, ресурсне забезпечення, складові сталого розвитку, систему оцінювання результативності та механізм зворотного зв'язку.

Практичне значення запропонованої моделі полягає у можливості її використання підприємствами різних видів економічної діяльності як методологічної основи для розроблення стратегій сталого розвитку, удосконалення системи корпоративного управління, підвищення ефективності використання ресурсів, впровадження сучасних управлінських інструментів та забезпечення довгострокової конкурентоспроможності.

Перспективи подальших наукових досліджень доцільно пов'язати з розробленням методичного підходу до оцінювання ефективності економічного механізму сталого розвитку підприємства, формуванням системи кількісних та якісних індикаторів його результативності, а також апробацією запропонованої концептуальної моделі на підприємствах різних видів економічної діяльності.

Література

1. Ding X., Sheng Z., Appolloni A., Shahzad M., Han S. Digital transformation, ESG practice, and total factor productivity // *Business Strategy and the Environment*. 2024. Vol. 33, No. 5. P. 4547–4561. DOI: <https://doi.org/10.1002/bse.3718>.
2. Fang M., Nie H., Shen X. Can enterprise digitization improve ESG performance? // *Economic Modelling*. 2023. Vol. 118. Article 106101. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.econmod.2022.106101>.
3. Tian J., Liu Y., Wood L., Sun Y. ESG introduction mechanism of construction firms based on Bayesian network coupled with machine learning // *Journal of Environmental Management*. 2025. Vol. 375. Article 124185. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2025.124185>.
4. Zhang Y. Does ESG performance affect enterprise innovation performance? A study on governance and resource effects // *SAGE Open*. 2025. Vol. 15, No. 3. DOI: <https://doi.org/10.1177/21582440251357360>.
5. Gao D., Tan L., Chen Y. Smarter is greener: Can intelligent manufacturing improve enterprises' ESG performance? // *Humanities and Social Sciences Communications*. 2025. Vol. 12. Article 529. DOI: <https://doi.org/10.1038/s41599-025-04853-5>.
6. Гречко А. В., Очеретяна О. В. Економічні переваги імплементації механізму управління сталим розвитком на вітчизняних підприємствах // *Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. 2022. № 22. DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.22.2022.259799>.
7. Макух Т. О., Коробович Л. П., Рубан В. М. Стійкість як механізм забезпечення сталого розвитку підприємства // *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2023. № 18. DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2023.18.13>.
8. Ковальський А. Теоретичні аспекти формування стратегії сталого розвитку // *Економіка та суспільство*. 2023. № 48. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-90>.
9. Командровська В. В. Моделювання механізму управління інноваційним забезпеченням сталого розвитку підприємства // *Економіка та суспільство*. 2024. № 65. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-141>.
10. Огієнко А. Сталий розвиток підприємства: сутність поняття, перспективи та перешкоди // *Modeling the Development of the Economic Systems*. 2024. № 3. С. 222–228. DOI: <https://doi.org/10.31891/mdes/2024-13-31>.

11. Dymchenko O., Gazzola P., Romanenko O. Assessing Risks in PPP Projects for Water Infrastructure in Ukraine: Challenges and Solutions // *Economia Aziendale Online*. 2025. Vol. 16, No. 2. P. 343–360. DOI: <https://doi.org/10.13132/2038-5498/16.2.343-360>.

12. Романенко о. Б. Корпоративна соціальна відповідальність у системі державно-приватного партнерства: економічний вимір // *інвестиції: практика та досвід*. 2025. № 14. С. 223–228. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2025.14.223>

References

1. Ding, X., Sheng, Z., Appolloni, A., Shahzad, M., & Han, S. (2024). Digital transformation, ESG practice, and total factor productivity. *Business Strategy and the Environment*, 33(5), 4547–4561. <https://doi.org/10.1002/bse.3718>
2. Fang, M., Nie, H., & Shen, X. (2023). Can enterprise digitization improve ESG performance? *Economic Modelling*, 118, 106101. <https://doi.org/10.1016/j.econmod.2022.106101>
3. Tian, J., Liu, Y., Wood, L., & Sun, Y. (2025). ESG introduction mechanism of construction firms based on Bayesian network coupled with machine learning. *Journal of Environmental Management*, 375, 124185. <https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2025.124185>
4. Zhang, Y. (2025). Does ESG performance affect enterprise innovation performance? A study on governance and resource effects. *SAGE Open*, 15(3). <https://doi.org/10.1177/21582440251357360>
5. Gao, D., Tan, L., & Chen, Y. (2025). Smarter is greener: Can intelligent manufacturing improve enterprises' ESG performance? *Humanities and Social Sciences Communications*, 12, 529. <https://doi.org/10.1038/s41599-025-04853-5>
6. Hrechko, A. V., & Ocheretiana, O. V. (2022). *Ekonomichni perevahy implementatsii mekhanizmu upravlinnia stalym rozvytkom na vitchyznianskykh pidpriemstvakh*. *Economic Bulletin of NTUU "Kyiv Polytechnic Institute"*, (22). <https://doi.org/10.20535/2307-5651.22.2022.259799>
7. Makukh, T. O., Korobovych, L. P., & Ruban, V. M. (2023). *Stiikist yak mekhanizm zabezpechennia staloho rozvytku pidpriemstva*. *Taurian Scientific Herald. Series: Economics*, (18). <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2023.18.13>
8. Kovalskyi, A. (2023). *Teoretychni aspekty formuvannia stratehii staloho rozvytku*. *Economy and Society*, (48). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-90>
9. Komandrovskaya, V. V. (2024). *Modeliuvannia mekhanizmu upravlinnia innovatsiinym zabezpechenniam staloho rozvytku pidpriemstva*. *Economy and Society*, (65). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-141>
10. Ohienko, A. (2024). *Stalyi rozvytok pidpriemstva: Sutnist poniattia, perspektyvy ta pereshkody*. *Modeling the Development of the Economic Systems*, (3), 222–228. <https://doi.org/10.31891/mdes/2024-13-31>
11. Dymchenko, O., Gazzola, P., & Romanenko, O. (2025). Assessing risks in PPP projects for water infrastructure in Ukraine: Challenges and solutions. *Economia Aziendale Online*, 16(2), 343–360. <https://doi.org/10.13132/2038-5498/16.2.343-360>
12. Romanenko, O. B. (2025). *Korporativna sotsialna vidpovidalnist u systemi derzhavno-pryvatnoho partnerstva: Ekonomichniy vymir*. *Investments: Practice and Experience*, (14), 223–228. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2025.14.223>